

SAMMANFATTNING OCH BEMÖTANDE AV YTTRANDE FRÅN LRF SÖDERMANLAND

Nedan sammanfattas de synpunkter som LRF Södermanland framför i sitt yttrande daterat 2021-08-25. Därpå följer Sökandens bemötande av yttrandet.

1 LRF SÖDERMANLANDS YTTRANDE

LRF anser att jord- och skogsbruket ska i så stor utsträckning som möjligt vara ostört från kraftledning. LRF förespråkar markförlagda kablar. Kraftledningar kräver stora arealer, begränsar jord- och skogsbruksproduktionen och påverkar utvecklingsmöjligheter för fastigheter.

LRF förespråkar att nya kraftledningar ska följa befintliga ledningsgator och annan infrastruktur.

LRF undrar om ledningen utgör ett allmänt intresse eller är sprungen ur ett specifikt företags enskilda intresse. LRF anser att detta ska beaktas vid val av teknik och ersättning till berörda markägare.

Samrådsprocessen

LRF tycker att det är svårt att följa samrådsprocessen och var processen befinner sig. LRF betraktar de tre samråden som ett projekt.

Ersättning och ombud

LRF anser att Vattenfall beaktar och möjliggör digitala samrådsmöten eller möten utomhus till markägare där merparten har liten erfarenhet av liknande intrång. LRF vill betona vikten av att Vattenfall erbjuder sig att bekosta ombudskostnader.

Expropriationslagens grundprincip är att fastighetsägarna ska hållas skadelös för minskningen av fastighetens marknadsvärde. Verksamhetsutövaren har anpassat sin verksamhet utefter markinnehavet och kraftledningsintrång kan få stora konsekvenser för den fortsatta verksamheten.

Besiktning samt återställande av mark

LRF anser att markägaren ska erbjudas att vara delaktig i besiktningen för att kunna framföra sina åsikter kring återställandet.

Minsta möjliga påverkan

LRF anser att Vattenfall inte följer miljöbalken 2 kap 3§ angående att välja bästa möjliga teknik. LRF anser att Vattenfall ska utreda markkabel närmare samt att valet av luftburen kraftledning ska motiveras.

Tillämpliga domar

Vattenfall saknar underlag för bedömningar hur möjligheten att bedriva rationellt jord- och skogsbruk. Ledningen måste prövas mot hushållningsbestämmelserna i 3 kap. 4 § miljöbalken. E.ON fick avslag på att bygga på högproduktiv mark eftersom värdet av långsiktig matproduktion ansågs motivera merkostnaden av markkabel. LRF undrar hur jordbruksmarken ur ett 100-årigt perspektiv påverkas. Hur kommer stolpar och stag försvåra användningen av rampbevattning och annan modern teknik.

Jordbruk och djurhållning – brukningshinder

Luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder, markintränet består också de merkostnader och nedsatta växtproduktion som uppstår till följd av skyddsområdet intill ledningsfundament/stag.

Nationell och regional livsmedelsstrategi

Den nationella livsmedelsstrategin har målet att öka Sveriges produktion av livsmedel. Markförlagda ledningar utgör ett mer marksnålt alternativ. Region Södermanland har antagit en regional livsmedelsstrategi och arbetar för att kunna bidra till det nationella målet.

Landskapsbild

De planerade ledningsstråken går genom såväl skogsmark som öppen mark. Luftledning blir ett synligt inslag i landskapet. Oavsett val av stolpe medför ledningarna stora konsekvenser på landskapsbilden. Material i stolpar ska beaktas för att bygga med bästa möjliga teknik.

En kraftledning innebär både ett visuellt och elektromagnetiskt intrång på de fastigheter som ligger i närheten av kraftledningen samt medför en betydande nedsättning på marknadsvärdet.

Samhällsekonomisk analys

LRF anser att det saknas en samhällsekonomisk analys vid byggande av ledning. LRF anser att följande bör ingå:

- Utebliven produktion, förädlingsvärdet och koldioxidbindning samt sysselsättning
- Ledningens påverkan på landskapet, brukningshinder och byggnationshinder.
- Ökad elektromagnetisk strålning vilket försvårar byggande av bostäder och företag

Vidare anser LRF att kostnaderna för drift och underhåll av markkabel vs luftledning ska redovisas.

LRF anser att markkabel ska förläggas för minsta påverkan på jord- och skogsbruksproduktion och nämner flera fördelar med markkabel bland annat: Påverkar inte framtida utveckling av fastighet och bygd och bättre produktionsförutsättningar.

Sammanfattningsvis

Merkostnaden och komplexiteten med markförlagd kabel väger mer än väl upp den fördyrande brukningen av åkermark, och den minskade produktionen mm.

Vattenfall ska inte enbart beräkna investeringskostnader i sin kalkyl, även samhällsekonomiska beräkningar ska ligga till grund för teknikval.

Den planerade ledningen är inte ett allmännyttigt projekt av intresse för staten, vilket bör avspeglas i teknikval och ersättning till markägare.

Bästa möjliga teknik ska enligt miljöbalken väljas, Vattenfall har allt för tidigt avskrivit möjligheten till markförlagd ledning.

LRF anser att projektet kommer ha betydande miljöpåverkan och att en MKB ska upprättas för projektet.

VATTENFALL ELDISTRIBUTIONS BEMÖTANDE

Syfte

Vattenfall Eldistribution har fått en förfrågan om ökat effektuttag från en industrikund. Kundens förfrågan kommer att tillgodoseas genom en ledningsförbindelse som ansluter kunden till ny station Hjortsberga.

Logistikparken är viktig i kommunens strategiska planering där den utgör ett av de områden som är reserverade för kommunens framtida expansion. Samtidigt som Eskilstunas kommun och tätort växer, skapas ett behov av mer omfattande åtgärder i regionnätet. Planerad ledning utgör, tillsammans med en ny ledning mellan BL59 och Hjortsberga en del i strategin för att skapa ett långsiktigt robust nät i regionen. Aktuell ledning utgör alltså samtidigt ett direkt svar på en kundförfrågan och en långsiktig förstärkning av det allmänna regionnätet.

Samrådsprocessen

Sökanden har i samrådsutskicket tydligt redovisat kontaktuppgifter till ansvariga konsulter med telefonnummer och berörda fastighetsägare har uppmuntrats ta kontakt. Det har också tydligt visats på möjlighet att beställa samrådsunderlag i pappersformat. Sökanden bedömer därför att det skriftliga samrådet varit tillgängligt för alla. Sökanden beklagar att något fysiskt samrådsmöte inte hållits till följd av pandemin, men tillgänglighet har hela tiden funnits genom telefonsamtal och enskilda digitala möten har erbjudits fastighetsägare som varit i kontakt med Vattenfall Eldistribution.

Enligt miljöbalken 6 kap 24 § 2 stycket får verksamhetsutövaren utforma undersökningssamrådet så att det också uppfyller kraven på det avgränsningssamråd som ska göras inom ramen för en specifik miljöbedömning. Aktuellt samråd är alltså utformat för att uppfylla kraven på ett avgränsningssamråd, något som är förenligt med lagstiftningen. Sökanden avser dock att efter genomfört samråd skicka in en BMP-ansökan till Länsstyrelsen för ett formellt beslut.

Att separata samrådsprocesser genomförts för de två ledningarna som förbinder BL59 och Hjortsberga samt Kjula och Hjortsberga beror på att Vattenfall Eldistribution avser att söka separata tillstånd för ledningarna. Detta hänger samman med de olika tidshorisonter som finns för genomförandet av förbindelserna och av nätstrukturella orsaker.

Ersättning och ombud

Vattenfall Eldistribution påminner om att ersättningen i enlighet med expropriationslagen, utöver minskningen av fastighetens marknadsvärde, även omfattar ett tillägg om 25% som kompensation för expropriation.

Sökanden noterar LRF:s önskemål gällande ombud och ombudskostnader. Sökanden tillämpar Energiföretagens policy för markåtkomst. Vid ett frivilligt tecknande av markupplåtelseavtal finns inga regler om rätt till ombudskostnader. Detsamma gäller vid ledningsförrättning hos Lantmäterimyndigheten. Om ledningsägaren står för ombudskostnader i dessa situationer är det således ett helt frivilligt åtagande från ledningsägaren och inte styrt av någon lagreglering.

Besiktning samt återställande av mark

Sökanden delar LRF:s syn att fastighetsägaren bör delta vid besiktning före och efter arbete. Denna möjlighet kommer att erbjudas alla berörda fastighetsägare.

Minsta möjliga påverkan

Luftledning är den teknik som Vattenfall Eldistribution AB generellt förordar på spänningsnivåer 130 kV eller högre då det är den tekniska lösning som ger ett säkert, tillförlitligt och effektivt elnät till lägsta kostnad för våra kunder. Sökandens uppfattning är att markkabel på regionnätetsnivå enbart ska användas i undantagsfall.

Då ett sådant undantagsfall inte identifierades i den inledande alternativutredningen för ledningarna BL59-Hjortsberga och Kjula-Hjortsberga avfärdades ett markkabelalternativ

Se vidare på Vattenfall Eldistributions hemsida om Teknikval:

www.vattenfalleldistribution.se/vart-arbete/teknikval/

Tillämpliga domar

Vattenfall har noterat uppgifterna om aktuell dom. Förutsättningarna är inte desamma i detta projekt.

Jordbruk och djurhållning – brukningshinder Vattenfall Eldistribution konstaterar att luftledningar inte utgör ett absolut hinder för jordbruksproduktion, även om stolpplacering i jordbruksmark orsakar visst produktionsbortfall och kan försvåra brukandet av marken.

Nationell och regional livsmedelsstrategi

Angående teknikval se "Minsta möjliga påverkan" ovan.

Intrånget i jordbruksmark är begränsat och Vattenfall Eldistribution bedömer att intrånget inte överstiger samhällsnyttan med ett robust elnät

Landskapsbild

Ledningarna kommer till stor del att sträcka sig genom skogsmark. Ledningarnas höjd är begränsad och de kommer inte att exponeras på längre avstånd.

Där jordbruksmark passeras blir ledningarna mer tydliga i landskapet. Ledningen Kjula-Hjortsberaga följer Kjulaåsen norr om E20 vilket gör att den blir mindre påtaglig än om den korsat ett slättlandskap.

I kommande MKB kommer konsekvenser för landskapsbilden att utredas mer utförligt.

Samhällsekonomisk analys

I kommande MKB kommer ledningarnas påverkan på olika intressen att redovisas

En kostnadsberäkning för ledningarna kommer att bifogas ansökan om nätkoncession för linje.

Angående teknikval se "Minsta möjliga påverkan" ovan.